

Metodický list

Druh pomôcky: vzdelávací animovaný seriál

Číslo epizódy: **S01E02**

Názov epizódy: **POKLAD**

Dominantná vzdelávacia oblasť

Človek a spoločnosť

Vzdelávacia téma:

Orientácia v priestore

Čiastkovo obsiahnutá vzdelávacia oblasť

Matematika a práca s informáciami

123

Vzdelávacia téma:

Orientácia v priestore a v rovine

Dominantná oblasť výchovy charakteru

Úcta k druhým
Morálne vedomie
Intelektuálna zvedavosť

Výchovná téma:

Pozitívne ocenenie druhých

Tematické okruhy príbehu

orientačný plán
orientácia v krajine
orientácia v priestore

orientácia na orientačnom pláne
poklad
spolupráca

nepozornosť, roztržitosť
hľadanie pokladu
podceňovanie kamaráta

Anotácia

Lesná päťka sa vydáva hľadať poklad podľa série máp, ktoré skupinu vedú naprieč Tajomniou. Mláďatá zistia, že aj ten, kto sa stále stráca, pozná vlastné, ostatným neznáme cestičky a je preto dôležitou súčasťou tímu.

Synopsa

Albert dnes prichádza pod Dub neskoro, a ani nie po ozajstnej ceste. Vynára sa z krovia. Často sa stráca a dnes sa mu to stalo znova. Ostatné mláďatá sú netrpezlivé. Čaká ich totiž hľadanie pokladu!

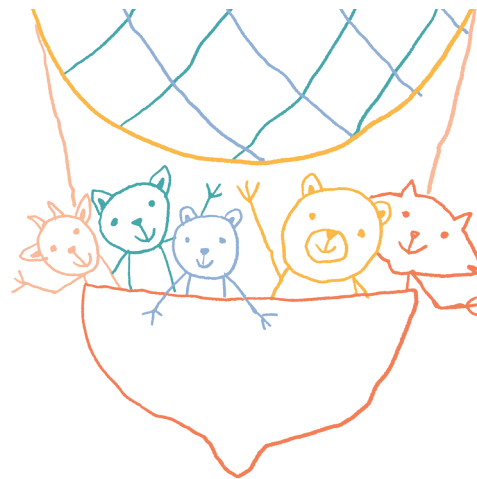
V Tajomnií postupne nachádzajú farebné dubové listy s kúskami mapy. Mapa zakaždým deti vedie k miestu, kde je ukrytý ďalší list s ďalším kúskom mapy. Počas hľadania Albert neustále odbieha, zaostáva alebo sa stráca. Skupinu to zdržuje a kamaráti sú nespokojní. Keď na konci reťaze listových máp objavia modrú Albertovu, ani mu ju nedovolia prečítať – určite by to nezvládol! Albert však napriek pochybnostiam ako jediný prečíta svoju mapu správne a zistí, že cesta k pokladu nevedie po zemi, ale podzemnou chodbou. Nájde poklad, čarovný žalud' Pomáhač. Vďaka nemu zachráni priateľov, ktorí pri hľadaní uviazli v nebezpečných skalách.

Pod Dubom deti s nadšením rozprávajú o čarovnom pomocníkovi, ktorého v Tajomnií objavili. Zároveň uznávajú, že Alberta podceňovali, pričom práve on nakoniec našiel cestu k pokladu. Dub im pomôže pochopiť, že každý z nás pozná iné cestičky a keď svoje schopnosti spojíme, dokážeme najlepšie dôjsť do cieľa.

Vzdelávacia línia

Kľúčové generalizácie a pojmy

Mapy a plány nám pomáhajú zobraziť **priestor** zhora a v **zmenšenej podobe**, aby sme sa v ňom vedeli **orientovať**.

Vzdelávací zámer v oblasti Človek a spoločnosť

Epizóda je v rámci rozvoja **geografického poznania** zameraná na pochopenie práce s orientačným plánom a to v súlade s formulovaným obsahovým štandardom ŠVP pre predprimárne vzdelávanie vo vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť.

Epizódou je možné riešiť nasledovné **obsahové štandardy**:

- Určovanie relatívnej polohy vybraného objektu voči inému objektu (rovno, vpravo, vľavo, hore, dole, blízko, ďaleko, pred, za a i.) v teréne alebo na mape (v pláne) a navigácia na trase medzi nimi s využitím orientačných bodov.
- Hľadanie odpovedí na otázky o krajine mimo nášho zorného poľa – „Čo je za tým vrchom? Kam vedie táto cesta? Odkiaľ a kam tečie potok?“ a pod.
- Tvorba jednoduchého orientačného plánu (mapového náčrtku) obce alebo jej časti na základe leteckej snímky.
- Orientácia plánu a orientácia v pláne.

V oblasti rozvoja **spôsobilosti orientovať sa v priestore** je epizódou a sprievodnými, tu uvedenými metodickými odporúčaniami, možné riešiť nasledovné **výkonové štandardy**:

- používať pojmy potrebné na orientáciu v miestnej krajine,
- získať informácie pozorovaním vo svojom okolí,
- čítať obsah jednoduchej mapy s porozumením významu v nej použitých farieb a základných mapových znakov,
- orientovať sa v priestore podľa orientačných bodov,
- orientovať sa v známom priestore na základe jeho zobrazenia v pláne a na jednoduchej mape.

Vzdelávací zámer v oblasti Matematika a práca s informáciami

Obsah epizódy v rámci vzdelávacej oblasti Matematika a práca s informáciami je zaradený do podoblasti **Geometria a meranie** v predprimárnom vzdelávaní. Týka sa tém:

- Opis polohy objektu v priestore a v rovine pomocou pojmov dopredu, dozadu, hore, dole, vľavo, vpravo, za, pred, pod, nad, medzi, ...
- Určenie predmetu v priestore a v rovine na základe opisu polohy.
- Pohyb v priestore na základe opisu.
- Argumentácia rozhodnutí pri opise polohy, resp. výbere správneho smeru pohybu.

Odporúčanie na prípravu detí a podmienok v triede pred sledovaním epizódy

Učiteľ vytvorí **orientačný plán triedy**, a to tak, aby na pláne bolo zobrazených viacero známych orientačných bodov pre deti. Napríklad je dôležité umiestniť okná, dvere, tabuľu, lavice, prípadne iné, významné objekty v triede (umývadlo, koberec, taburetky, triedneho maskota, skrinky a pod.).

Pripravený orientačný plán by mal byť **dostatočne veľký**, aby naň po zavesení na tabuľu všetky deti videli. Alternatívne vie pripraviť pre jednotlivé skupiny menšie kópie orientačného plánu, aby mohli deti pracovať v skupinách.

Pred vyučovaním učiteľ alebo učiteľka skryje na miesto, kam zvyčajne deti nechodia, „**poklad**“. Napríklad to môže byť zdravá pochúťka pre každého žiaka, alebo drobný spomienkový predmet, napr. žalud' nastriekaný zlatou farbou (relevancia k príbehom Lesnej päťky).

Následne do orientačného plánu triedy nenakreslí priamo, kde sa nachádza poklad. Nakreslí miesto, kde skryje **prvú indíciu**. Toto miesto označí červeným krížikom. Napríklad to môže byť pod pravým rohom koberca. V indícii môže byť uvedené, že poklad je dobre skrytý a je potrebné ho ďalej hľadať a dá indíciu na ďalšie miesto v triede, ktoré je tentokrát určené pomocou **pozičných predložiek** (pod pravou prednou nohou učiteľovho stola).

Takto pripraví učiteľ alebo učiteľka **aspoň 4 indície** a až posledná bude obsahovať nový orientačný plán, v ktorom bude vyznačené **miesto pokladu**. Alternatívne je možné na miesta postupne ukrývať aj rozstrihaný nový orientačný plán triedy, prípadne školskej chodby, kde už bude zaznačené krížikom samotné miesto pokladu.

Keď deti poklad nájdu, učiteľ/ka poskytne **spätnú väzbu** a vysvetlí, že takéto orientačné plány sú pre nás veľmi dôležité. Môže zobrazíť orientačný plán chodby, na ktorej sa nachádza trieda žiakov a vedie s nimi diskusiu o tom, aké rôzne miestnosti sa na chodbe nachádzajú. Zároveň sa môže pýtať žiakov na to, ako by sa dostali z jednej triedy do druhej, alebo okolo akých tried idú z vlastnej triedy do školskej jedálne a pod. Nakoniec môže učiteľ/ka ukázať aj orientačný plán okolia školy alebo školského dvora (teda väčší, širší priestor) a spolu sa žiaci snažia opisovať, čo na orientačnom pláne vidia. **Spolu diskutujú, prečo je dobré mať takéto plány a kedy nám môžu pomôcť.**

Následne učiteľ/ka ocení uvažovanie detí a navrhne, aby si pozreli príbeh, v ktorom sa postavy príbehu tiež trochu s orientačným plánom potrápili a spustí epizódu.

Odporúčanie na prácu s deťmi počas sledovania epizódy

1. otázka:

Povedzte podľa mapy, ako sa zvieratká dostanú zo svojho miesta ku skalám.

Učiteľ/ka povzbudí deti, aby si **pozreli orientačný plán (mapu)**, ktorú majú postavy príbehu k dispozícii a pokúsili sa pomocou pozičných predložiek opísať, ako presne budú postupovať. Vhodné je túto úlohu vysvetliť žiakom tak, že chcú niekomu, kto plánik nevidí, vysvetliť, ktorým smerom a ako má postupovať.

Určite je potrebné dať deťom **čas na premyslenie odpovede**. Najlepšie je nechať ich o odpovedi diskutovať v skupinách, aby si mohli naraz viacerí žiaci (najlepšie všetci) precvičiť opis trasy podľa orientačného plánu. Ak ide o frontálnu diskusiu, potom má zvyčajne možnosť sa vyjadriť len jeden žiak. Cieľom je ale zapájať všetkých a u všetkých cieľové kompetencie rozvíjať.

Učiteľ sa tiež môže spýtať, ako deti vedia, ktorým smerom podľa úvodného smerovníka majú postavy príbehu pokračovať. Ide o tvorbu úsudku, keďže na prvej časti orientačného plánu nie je žiaden hrad, ani dom, ale je tam most, cez ktorý majú prejsť. Tak je zrejme, že sa potrebujú dostať najskôr k mostu.

2. otázka:

Ako môžu zvieratká prejsť cez potok, keď nablízku nie je most?

Úloha vedie deti k uvažovaniu nad riešením problému a následne k výberu toho riešenia, ktoré je najjednoduchšie a zároveň aj najbezpečnejšie.

Učiteľ/ka navrhne, aby si žiaci **najskôr premysleli svoj spôsob riešenia** tohto problému. Povzbudzuje žiakov k **rôznym riešeniam**, aj k takým, ktoré by možno na prvý pohľad zavrhlí, ale po premyslení sa z nich môžu stať zaujímavé riešenia. Preto hneď nezhadzujú nápady, pracujú so všetkými. Učiteľ môže zdôrazniť, že každý nápad môže iného člena skupiny priviesť k novému nápadu a aj keď sa nakoniec nepoužije, možno poslúži práve takým spôsobom, že vďaka nemu budú ako skupina schopní nájsť zaujímavé a možno aj netradičné riešenie.

Učiteľ/ka počúva riešenia v skupinách a na konci diskusie pre-rozpráva, **ako rôzni žiaci v skupinách uvažovali** a nechá žiakov, nech doplnia to, čo ešte nespomenul/a. Riešenia si môžu napísať na tabuľu a pokúsiť sa ich zoradiť podľa toho, ako veľmi sú bezpečné a následne podľa toho, aké ľahké by pre postavy príbehu tieto riešenia boli. Následne učiteľ navrhne, aby sa deti pozreli, ako to nakoniec vyriešili postavy príbehu a pustí epizódu ďalej.

3. otázka

Myslíte, že zvieratká prečítali mapu správne? Prečo?

Učiteľ/ka vedie deti k tomu, aby si plánik poriadne prezreli a pokúsili sa vysvetliť, čo na nej môže byť. Zdôrazní, že **bielym krížikom** je označené miesto, kde sa postavy príbehu práve nachádzajú. Nechá žiakov premyslieť si odpoveď, povzbudí ich k tomu, aby diskutovali v skupinách.

Ak deti nepokračujú v uvažovaní, môže **zamerať ich pozornosť na farby** plániku, pýtať sa, prečo je asi časť plániku taká tmavá. Alebo ich usmerní k tomu, aby skúsili uvažovať nad tým, **ako má byť plánik orientovaný**. Nejde však o to, aby deti plánik prečítali správne, ani by im nemal/a túto informáciu učiteľ/ka podsúvať.

Pomôže tiež, ak má učiteľ/ka kópie týchto plánikov pripravené a poskytne ich deťom do skupín, aby mohli s plánikom manipulovať, otáčať ho. Cieľom je len navádzať deti na **prácu s plánikom**, povzbudzovať ich k **rôznym interpretáciám**, ktoré si nakoniec medzi skupinami aj povedia. Spätnú väzbu však dostanú tým, že si pozrú pokračovanie príbehu.

Odporúčanie na prácu s deťmi po sledovaní epizódy

Učiteľ/ka sústreďí pozornosť detí na **význam orientačných plánov (máp)**. Pýta sa detí, či už niekedy nejaké použili, alebo niekde videli. Cieľom je rozdiskutovať skúsenosti, ktoré už deti majú. Následne učiteľ/ka navrhne, aby si **tvorbu orientačného plánu** deti vyskúšali.

Táto úloha môže mať jednoduchšiu aj zložitejšiu podobu. Jednoduchšou úlohou je situácia, v ktorej učiteľ/ka poskytne deťom **prázdny orientačný plán triedy**, pričom deti majú dokresliť chýbajúce objekty na miesta, kde sa nachádzajú, potom rozhodnúť v skupine, kde umiestnia poklad a označiť miesto na orientačnom pláne. Každá skupina vytvára vlastný orientačný plán. Potom učiteľ vezme deti na chodbu a postupne umožní každej skupine na chvíľu ísť do triedy a na vyznačené miesto skryť svoj poklad. Následne si skupiny svoje orientačné plány vymenia a snažia sa nájsť poklad, ktorý ukryla iná skupina podľa ich plánu.

Zložitejším postupom je **vytváranie celého orientačného plánu**, napríklad na školskom dvore. Deti dostávajú len čistý papier, prípadne papier, na ktorom je nakreslená len hranica dvora pomocou plotu a budovy školy. Úlohou žiakov je nakresliť významné orientačné body a zaznačiť miesto pokladu.

V oboch prípadoch je vhodné, ak učiteľ/ka každej skupine poskytne **„poklad“**, čo bude uzavretá škatuľka s milým odkazom, vtipným príbehom alebo prísľubom získania bodov k hodnoteniu. Teda niečo, čo **deti ocenia**, ale **nemá to materiálnu hodnotu**. Po nájdení pokladov učiteľ/ka vedie deti k tomu, aby opísali podľa orientačného plánu, kde poklad našli. Cieľom je, aby deti mali snahu **používať pozičné predložky**.

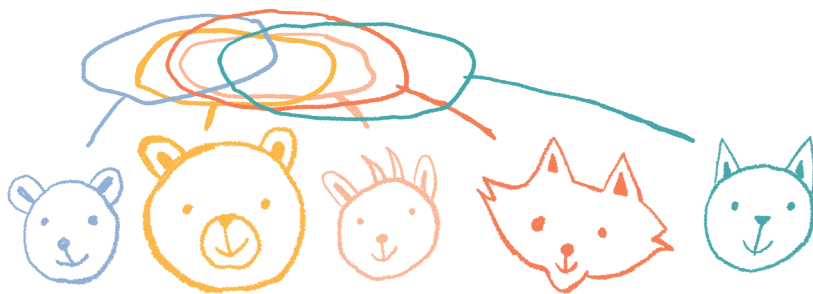
Zaujímavou obmenou aktivity je snaha viesť dieťa, ktoré orientačný plán nevidí, od dverí triedy k pokladu. Deti v skupine určia toho, kto bude poklad hľadať a ostatní mu podľa orientačného plánu hovoria, koľko krokov akým smerom má ísť, okolo čoho má prejsť a pod. Teda opäť je cieľom snaha **opisovať priestor pomocou orientačného plánu**.

Výchovná línia

Kľúčové generalizácie a pojmy

Každý člen skupiny môže byť v niečom **výnimočný**, ak niekoho **podceňujeme**, nezistíme, ako nás dokáže **obohatiť**.

Výchovný zámer

Epizóda je v rámci rozvoja charakteru zameraná na pochopenie toho, že každý člen skupiny (triedy) môže byť v niečom výnimočný a je dobré vyhýbať sa podceňovaniu a už celkom vysmievaniu druhým. Tieto zámery sú v súlade so vzdelávacími štandardmi ŠVP pre 1. cyklus vzdelávania v nadpredmetovom koncepte Charakter:

- Žiak prejavuje starostlivosť o blízkych a spolužiakov (Úcta k druhým)
- Žiak identifikuje a pomenúva základné morálne emócie – radosť, hrdosť, súcit, smútok, hnev, hanbu. Vie ich priradiť k jednoduchým príbehom alebo situáciám z vlastného života (Morálne vedomie)
- Žiak zvedavo kladie otázky, hľadá vysvetlenie javov, ktoré ho zaujímajú (Intelektuálna zvedavosť)

a vo vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť:

- Spoločná tvorba pravidiel života v triede, počas vyučovania i mimo neho, a zaviazanie sa dodržiavať ich (fair play) (Občiansky komponent)
- Aktívne používanie prejavov zdvorilosti (prosím, ďakujem, prepáč) a uvedomovanie si ich dôsledkov.

Odporúčanie na prípravu detí a podmienok v triede pred sledovaním epizódy

Na úvod učiteľ/ka deťom povie, že sa dnes spoločne porozprávajú o tom, ako sa dá spolupracovať, aj keď je každý iný.

Veľmi dôležitým krokom pre to, aby sa v triede dobre spolupracovalo, je mať dohodnuté nejaké pravidlá. Učiteľ/ka preto vyzve deti, aby sa rozdelili do skupín po 4 a skúsili v skupinkách porozmýšľať, aké pravidlá v triede majú a dodržujú. Skupinky majú niekoľko minút na to, aby sformulovali pravidlá pre triedu. Po uplynutí času postupne skupinky hovoria pravidlá, na ktoré prišli a učiteľ/ka ich zaznamenáva na tabuľu (písomne alebo cez piktogramy, ak deti ešte nevedia čítať). Následne si niektoré navrhnuté pravidlá vyberie a spolu s deťmi diskutuje, čo sa stane, keď sa tieto pravidlá v triede nedodržia (napr. ak je v triede hluk, ak sa behá v priestoroch, kde sa nemá a podobne).

Môže byť nedodržiavanie niektorých pravidiel nebezpečné? Vadí im, keď sa niektoré pravidlo nedodržiava, viac ako iné? Je nejaké pravidlo, ktoré im chýba, aby sa v triede cítili dobre?

Na záver učiteľ/ka ocení zapojenie detí a ich postrehy a povie, že teraz je čas pozrieť sa na to, ako darí spolupracovať kamarátom z Lesnej päťky.

Na naplnenie výchovného zámeru odporúčame prehrať televíznu verziu epizódy bez vložených otázok.

Odporúčanie na prácu s deťmi po sledovaní epizódy

Po dopozieraní epizódy sa učiteľ/ka opäť vráti k téme pravidiel. Opýta sa triedy, ako zvieratká pri hľadaní pokladu spolupracovali a či nejaké pravidlá nedodržali – môže sa zvlášť pýtať na Alberta a zvlášť na ostatných. Čo prekážalo ostatným zvieratkám na Albertovom správaní? Ako sa potom zachovali ostatní voči Albertovi?

Nápady detí následne učiteľ/ka zhrnie: Albert sa často strácal, meškal, nedával pozor a vzdaloval sa od ostatných, takže naňho už časom nechceli čakať. Ostatní zas prestali Alberta počúvať a nebrali ho vážne.

Opäť sa deti rozdelia do skupín po 4 a tentoraz majú v skupinke vymyslieť aspoň 1 pravidlo pre Alberta, ktoré by mu pomohlo lepšie vychádzať s ostatnými a 1 pravidlo pre ostatných, aby Alberta nevynechali zo svojich dobrodružstiev. Po niekoľkých minútach práce skupinky zdieľajú, na aké pravidlá prišli.

Následne s nimi učiteľ/ka diskutuje o tom, ktoré z týchto pravidiel by mohli platiť aj v tejto triede. Môže sa tiež opýtať, či podobné pravidlá platili aj v ich malých skupinkách: počúvali sa navzájom? Mohol každý povedať svoje nápady?

Na záver učiteľ/ka zhrnie, že pravidlá v skupinách pomáhajú tomu, aby sa každý cítil bezpečne, rozumel tomu, čo môže robiť a všetkým sa lepšie spolupracovalo.

